

Strategic planning and selection of models of economic systems are of great importance in the economic relations. Most studies of economic development of Volyn region focus on the model of sustainable economic development. In the dynamic conditions of today's global economy one of the most successful models is innovation and investment. Most strategic plans are not practically implemented and bring far less benefit than it was expected. The reason for failure of implementation lies in the lack of consistency of structural elements and neglecting of European experience. The aim of the study are the problems and prospects of economic development strategic planning of Volyn region by 2020 with emphasis on innovation and investment model. The survey has been conducted on the basis of a systematic approach using the methods of analysis, synthesis and comparison. A comparison of the components of strategic planning of the EU and Ukraine showed their differences and similarities. Analysis of "Strategies for cross-border cooperation" Euroregion Bug 2014-2020" and the draft Strategy "Volyn-2020" emphasis on the mission, the principal objectives, similarities and differences. Innovative projects implemented within the "Euroregion Bug" and "Strategy of economic and social development of Volyn region for 2004-2015" have been characterized. The main obstacles have been highlighted in funding innovative investment model of Volyn region: lack of investment base, complex way of forming institutional environment, underdeveloped mechanism of internal investment. A comprehensive measures three-stage implementation of the Strategy "Volyn-2020": coordination of strategy which is formed with the current strategy CBC "Bug"; adequate funding of project activities; cooperation between all parties of implementation. Using measures will significantly increase the effectiveness of strategic planning in the region. Problems of formation of regional development strategies require further study under the conditions of decentralization of governance in Ukraine.

Keywords: region, cross-border co-operation, model of sustainable economic development, innovation and investment model, strategy, mission, goals.

Одержано 19.03.2015 р.

УДК 332

Паулик Алла Ярославівна,
ст. викладач кафедри менеджменту
та управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

В сучасних умовах господарювання особливого значення набуває інноваційна діяльність. Основою для здійснення інноваційної діяльності є інноваційний потенціал, як специфічний багатокomпонентний ресурс. Дана проблематика набуває особливого значення, адже ефективне використання наявного інноваційного потенціалу впливає на конкурентоспроможність регіону, на рівень його соціально-економічного розвитку та здійснює значний вплив на економіку країни загалом. Метою дослідження є виявлення основних чинників, що здійснюють стримуючий вплив на розвиток інноваційного потенціалу. Результатами дослідження є виділення перспективних напрямів практичного використання наукового та техніко-технологічного потенціалу регіону. Теоретичну та практичну основу дослідження складає аналіз наукових праць зарубіжних та вітчизняних вчених, що вивчали особливості організації та здійснення інноваційної діяльності на регіональному рівні, побудову інноваційної моделі розвитку економіки. Особливу увагу автор приділив дослідженню перспективних напрямів розвитку інноваційного потенціалу на основі використання інноваційних структур. Детально описується які елементи формують інноваційний потенціал регіону, визначено яким чином інноваційна активність регіону впливає на його економіку. Саме тому виникає необхідність розробки та реалізації комплексної інноваційно-інвестиційної програми розвитку регіону, яка б передбачала взаємозв'язок технічного та технологічного переозброєння підприємств з розв'язанням проблем економіки країни загалом. Такий підхід дозволить через комплексний аналіз економічної ситуації в регіоні розглянути проблему інновацій з різних точок зору: технологічної, екологічної, економічної, соціальної, демографічної, культурної, освітньої та інших, а також дає змогу збалансувати ресурсний і виробничий потенціал районів і міст. Перспективи подальших досліджень у даній сфері обумовлені тим, що для країни, що ставить перед собою мету забезпечення економічного зростання, особливого значення набуває використання наявного інноваційного потенціалу регіонів. Вирішення даної проблеми потребує активізації наукових досліджень питань, пов'язаних з підвищенням якості використання інноваційного потенціалу регіону. Дана тематика дослідження має перспективу розвідок, оскільки інтерес науковців з дослідження черговий раз підтверджує актуальність цієї проблематики.

Ключові слова: інновація, інноваційний потенціал, інноваційний процес, інноваційна інфраструктура, венчурний капітал, фінансові ресурси, інвестиційні ресурси, інноваційні структури, технопарк, технополіс,

ВСТУП

Постановка проблеми. В умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів перед регіонами України постають завдання щодо інтенсивного освоєння нових методів і прийомів господарювання, застосування інноваційних механізмів та інструментів стимулювання соціально-економічного розвитку територій, що позитивно зарекомендували себе у світовій практиці. Все це зумовлює необхідність пошуку інноваційних підходів до формування нових ефективних стратегій регіонального розвитку. Формування і використання інноваційного потенціалу регіонального розвитку є однією з умов ефективного вирішення соціально-економічних проблем, оптимального використання наявних на місцевому рівні ресурсів, використання потенціалу внутрішнього ринку, активізації ініціатив підприємництва і громадськості, запровадження дієвих механізмів та інструментів стимулювання розвитку регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості організації та здійснення інноваційної діяльності на регіональному рівні розглядають у своїх працях провідні зарубіжні науковці: А. Маршал, М. Портер, А. В. Скоч. Інноваційний розвиток, як важливий чинник економічного зростання, висвітлюється в наукових працях В. Александрової, О. Амоші, Л. Антонюка, Ю. Бажала, І. Белкіна, В. Геєця, С. Кіреєва, Л. Осецького, В. Савчука, С. Соколенка, О. Федірко, О. Шнипка, М. Крупки, М. Чумаченка та ін. М. Крупка побудову інноваційної моделі розвитку економіки вбачає в створенні сприятливого фінансово-кредитного середовища [6, с.31]. В. Федоренко підкреслює необхідність залучення капіталу в науку та інноваційну діяльність регіону, що забезпечить комплексний розвиток економіки України [8, с. 75]. Л. Федулова визначає проблеми, які стримують стрімкий інноваційний розвиток [9, с.7]. На основі використання світового досвіду запропоновано шляхи інтенсифікації інноваційної діяльності через відтворення науково-технічного потенціалу та використання наукомістких на основі створення відповідних інноваційних структур.

Мета статті (постановка завдання). Інноваційні процеси стають головним джерелом економічного зростання, особливо в контексті сучасної парадигми сталого розвитку та обмеженості природних ресурсів. Метою статті є визначення основних проблем, що перешкоджають формуванню та ефективному використанню інноваційного потенціалу регіону.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Становлення регіонального ринку інновацій можливе за умов активізації інноваційного підприємництва, формування інноваційної інфраструктури, участі венчурного капіталу, розвитку страхування інноваційного бізнесу, наявності законодавчого забезпечення захисту інтелектуальної

власності.

За своїми кількісними та якісними параметрами (економічний, природно-ресурсний, науково-технічний потенціал, рівень соціально-економічного розвитку) українські регіони поділяються на три основні групи:

- регіони великих індустріальних агломерацій з високим рівнем концентрації виробництва і населення (Дніпропетровська, Запорізька);
- індустріально розвинені регіони з концентрацією виробництва у регіональних центрах і великих містах (Київська область і м. Київ, Харків, Одеса, Львів, Полтава);
- регіони з промисловістю місцевого характеру (більшість західних регіонів).

Інновації, як відомо, існують у різних формах: нові види технологій, нова продукція, новий виробничий процес, управлінські та організаційні нововведення. Зазвичай під інноваціями розуміють систему, що складається з трьох основних фаз: генерування ідей та знань; їх спільне використання і поширення між споживачами; застосування цих знань та ідей для вдосконалення продукту [5, с. 217].

Інноваційний потенціал регіону є основою для здійснення фундаментальних і прикладних наукових досліджень, проектно-конструкторських і технологічних робіт, які сприяють вирішенню наукових, науково-технічних, соціально-економічних та екологічних проблем на державному, регіональному та галузевому рівнях. На регіональному рівні інноваційні процеси є територіально інтенсивними та визначають рівень розвитку і характер економічного розвитку країни та регіонів. Тому важливого значення набуває глибоке вивчення можливостей використання інновацій як засобу економічного розвитку, забезпечення державного регулювання і підтримки інноваційних процесів, обґрунтування і прийняття правильної стратегії досягнення поставленої мети, спосіб її реалізації та фінансової підтримки.

Інституціональні структури регіонального рівня в нашій країні перебувають у стадії становлення. З одного боку, регіональні органи влади одержали додаткові повноваження й економічні можливості в контексті інноваційного розвитку. З другого боку, у процесі формування регіональних органів влади і самоврядування виник дисбаланс владних повноважень, загострилися протиріччя між ними [7].

Окрім загальних інституціональних причин недостатньої інноваційної активності регіонів, необхідно особливо підкреслити слабкість регіонального управління внаслідок дублювання функцій місцевих органів влади й органів самоврядування, використання обома сторонами застарілих прийомів менеджменту, відсутність реальних економічних, фінансових та інституціональних важелів і стимулів впливу на інноваційний процес. Друга інституціональна проблема – недосконалість законодавства відносно захисту прав інтелектуальної власності. До того ж венчурний бізнес, кластерні інноваційні системи та пілотні проекти перебувають на первісних стадіях свого розвитку [3, с. 451].

Місцевим органам влади надані великі можливості щодо стимулювання регіональних інтересів, однією із сфер якого є мале підприємництво, оскільки чим більше в регіоні буде прибуткових підприємств, тим більше податків надійде у дохідну частину бюджету. Регіональне регулювання ринку інновацій спрямоване на сприяння найбільш повній реалізації інноваційних ресурсів регіону через систему функцій регіональних органів влади [4, с.421]:

- акумулювання вільних коштів за рахунок оптимізації управління бюджетом, його планування та виконання, підтримка структурної збалансованості доходної та витратної частин бюджету;

- сприяння кооперації та взаємодії різноманітних суспільних інститутів в здійсненні інновацій: банків, підприємницького сектора, науково-дослідних інститутів, вузів тощо;

- організація постійно діючих науково-технічних салонів, ярмарок, виставкових комплексів зі стендами нових розробок наукових установ, нової продукції підприємств, бізнес-планів інноваційних пропозицій;

- координація інноваційної діяльності в регіоні через формування власної інноваційної стратегії розвитку кожного регіону обласного рівня, а в рамках області – адміністративного району, міста;

- розробка та використання системи обов'язкових відрахувань частини прибутку добувних галузей, які використовують ресурси регіону, для створення фонду екологічних інновацій;

- стимулювання інновацій шляхом розміщення в технопарках чи на підприємствах бізнес-інкубаторів державних замовлень від регіональної адміністрації;

- ініціювання створення регіональних інноваційних структур місцевою владою, надання їм юридичних, консультаційних, ділових послуг, допомога в пошуку партнерів, укладання угод під гарантії регіональних органів влади, захист інтересів наукових організацій при тимчасовому наданні обладнання та приміщень в оренду;

- здійснення кадрового забезпечення інновацій шляхом тренінгів, семінарів;

- регулювання інноваційного підприємництва шляхом різного роду регіональних преференцій (податкових пільг, цільових субсидій, звільнення від місцевих платежів, кредитних гарантій).

Створення інноваційних структур повинно органічно вписуватися в стратегію регіонального прогресу, стати інструментом підвищення економічних та соціальних показників економіки регіону за рахунок відновлення діяльності великих підприємств, які визначають розвиток регіону.

Отже, попри високий інтелектуальний та кадровий потенціал у прикладній та фундаментальній науці, показники темпів та якості інноваційних процесів у національній економіці залишаються надзвичайно низькими. Серед чинників негативної ситуації в сфері інновацій слід особливо відзначити: відсутність єдиної продуманої системи державної підтримки розвитку інноваційних процесів на регіональному рівні; нерозвиненість дієвої законодавчої бази; недостатність і неефективність

фінансування освіти і науки та інноваційного бізнесу; недостатність бюджетного фінансування та відсутність венчурного; відсутність дієвої інноваційної інфраструктури, несформованість механізмів стимулювання інвестиційних процесів у сфері високих технологій. Зменшується впровадження інновацій - зростає старіння обладнання. Тобто, як наслідок, якісні характеристики основних виробничих фондів погіршуються, зменшуються продуктивність праці, зростає трудоємність та матеріаломісткість продукції. Більшість підприємств мають ресурсовитратні технології і неефективне та зношене обладнання, що не дає їм змоги включитися в конкурентну боротьбу в ринкових умовах. Проглядається своєрідне замкнене коло: з одного боку підприємствам, які потребують інвестицій, необхідно вкласти значні кошти, щоб провести аналіз їх роботи, розробити необхідні документи для будь-якого інвестора (пропозиція, бізнес-план, фінансовий аналіз, аудит та ін.). З іншого боку, інвестор не може прийняти рішення щодо фінансування підприємства, не маючи інноваційного (інвестиційного) проекту, аналізу роботи підприємства. Вирішити проблему можуть лише підприємства-інноватори, які йдуть на певний ризик. Вони можуть приймати обгрунтовані рішення на основі ґрунтовних розрахунків. Вирішити ці проблеми може комплексна інноваційно-інвестиційна програма розвитку регіону, яка б передбачала взаємозв'язок технічного та технологічного переозброєння підприємств з розв'язанням проблем економіки країни загалом. Саме такий підхід дозволяє через комплексний аналіз економічної ситуації в регіоні розглянути проблему інновацій з різних точок зору: технологічної, екологічної, економічної, соціальної, демографічної, культурної, освітньої та інших, а також дає змогу збалансувати ресурсний і виробничий потенціал районів і міст. Розробка саме такої комплексної програми розвитку території дасть можливість здійснювати акумуляцію інноваційних ресурсів з внутрішніх та зовнішніх джерел. Постає питання введення жорсткого порядку використання ресурсів тільки за призначенням - на розробку і реалізацію відповідних інвестиційних програм і проектів у строки, обумовлені бізнес-планами, з проектною окупністю інвестицій і поточних експлуатаційних витрат кожним підприємцем. Існує єдиний спосіб структурної трансформації економіки – чітка система організації й управління інвестиційними та інноваційними процесами. Формування даної системи починаються з наукового пошуку, технологічного і економічного обґрунтування, проектування за критерієм вибору перспективних конкурентоспроможних технологій, при одночасному забезпеченні проектів відповідними фінансовими і матеріальними ресурсами та вчасному введенні їх в експлуатацію. Запровадження комплексного підходу до розробки інноваційно-інвестиційних програм дозволить забезпечити збалансований економічний, екологічний і соціально-культурний розвиток регіону, знайти шляхи вирішення найбільш гострих і значущих проблем [8, с. 75]. Однак на поновлення виробничого потенціалу негативно впливає відсутність законодавчої бази інноваційної політики. Однією з основних умов

механізму реалізації пріоритетів науково-технічного і інноваційного розвитку є наявність чіткої законодавчої бази. В Україні в процесі ринкової трансформації економічної системи в основному створено законодавчі передумови для переходу на інноваційну модель розвитку. Однак чинні закони характеризуються слабким та фрагментарним взаємозв'язком, а часом і суперечливістю окремих положень. Це є причиною того, що сьогодні ще дуже багато процесів, пов'язаних з переходом до інноваційної моделі розвитку, носять в основному спонтанний і малокерований характер. Тому необхідно здійснювати подальшу роботу зі створення і впровадження на всіх рівнях управління економікою взаємозалежної і чіткої системи законів, які забезпечують дієві економічні важелі і стимули для суб'єктів господарювання на всіх етапах інноваційно-інвестиційної діяльності. У реалізації інноваційної стратегії розвитку регіонів України важливу роль відіграє їх науковий потенціал. Особливість сучасного етапу розвитку регіонів України полягає у трансформації наукового потенціалу згідно з ринковими перетвореннями всієї системи соціально-економічних відносин і його адаптацією до ринкових умов, а також з об'єктивними змінами, які відбуваються у світовому масштабі внаслідок переходу до створення постіндустріального суспільства. Дослідження свідчать, що поряд із поглибленням диференціації соціально-економічного розвитку регіонів відбувається й посилення нерівномірності розміщення та розвитку наукового потенціалу, який розглядається як основа забезпечення їх конкурентоспроможності, важлива складова регіональних інноваційних систем.

До основних проблем розвитку наукового потенціалу регіонів слід віднести [2, с. 156]:

- зміну структури наукового потенціалу під час скорочення попиту на інноваційні види діяльності та зміну ролі секторів науки (академічного, галузевого, заводського, сектора вищої освіти) у забезпеченні інноваційних потреб регіонального виробника, необхідність їх адаптації до нових умов функціонування;

- незбалансованість напрямів наукових досліджень потенційних можливостей та регіональних потреб у науковому супроводі. Разом із тим обмеженими є розроблення світового рівня та попит із боку споживачів інших регіонів й іноземних країн; обмежені міжнародні контакти;

- суперечність між необхідністю підтримки конкурентних переваг суб'єктів господарювання на міжнародних та внутрішніх ринках і повільною динамікою розвитку інноваційного підприємництва, що не забезпечує зростання обсягів наукомісткої продукції, а відтак укр. низьким залишається рівень наукомісткості внутрішнього валового продукту та продуктивності національної економіки в цілому.

- принципова зміна умов фінансування наукових досліджень і доступності джерел фінансування інноваційних процесів, що практично створює передумови якщо не знищення, то поступової деградації наявного наукового потенціалу, особливо у регіонах із низьким рівнем розвитку. За умов

позитивної динаміки фінансування наукових досліджень основним джерелом фінансування залишаються насамперед власні кошти підприємств;

- нерозвиненість ринку інновацій, який у регіональному середовищі виконує важливі регулюючі функції: служить осередком здійснення науково-технічної політики; формує економічні важелі впливу на виробників і споживачів нововведень (через ціни, проценти, пільги й ін.); зумовлює розвиток того або іншого виробництва; формує вимоги до нововведень із боку бізнесу; безпосередньо регулює виробництво через активний попит на інвестиційні товари, призначені для підприємницьких проєктів;

- відсутність належної ринкової інфраструктури, що забезпечує комерціалізацію наукового продукту та інноваційний процес у цілому. Безумовно, міжрегіональна диференціація наукового потенціалу має об'єктивний характер, проте цей процес необхідно утримувати в економічно доцільних і соціально прийнятних межах із тим, щоб, з одного боку, забезпечити здатність територій до саморозвитку, а з іншого – попередити втрату наукового потенціалу, зберегти його здатність продукувати інноваційну продукцію та забезпечувати інноваційну конкурентоспроможність регіону. Наявні потенційні можливості наукового сектора регіонів поки що можна оцінювати як достатні для їх розвитку, певною мірою вони можуть забезпечити науковий супровід найважливіших напрямів регіонального розвитку за умов створення відповідних стимулів із боку державних і регіональних органів влади, а також підвищення зацікавленості організацій та установ - потенційних споживачів інноваційного продукту.

Така ситуація вимагає переосмислення концептуальних основ та механізмів формування і реалізації державної науково-технічної політики, визначення нових принципів організації регіональної науки й регіональної інноваційної політики.

Розвиток регіональних інноваційних структур (технополісів, технопарків, наукових парків, наукових інкубаторів, інноваційних та наукових центрів (тощо) як прогресивних форм територіальної організації продуктивних сил визначається як наявним виробничим, так і науковим потенціалом території, передбачає їх активне співробітництво з органами виконавчої влади (центральної та регіональної). Важливо, щоб перспективна схема активізації наукової діяльності регіону була узгоджена зі стратегічними цілями та пріоритетами його соціально-економічного розвитку, а розробка спеціальних механізмів впливу держави на інноваційний розвиток повинна враховувати перспективи розвитку й наукового потенціалу регіонів. Регіональні технопарки створюються з метою визначення, розкриття і розвитку інноваційного потенціалу, інноваційної здатності регіону, забезпечення потреби економіки регіону в інноваційних продуктах. Регіональні технопарки забезпечують поетапне підвищення технологічного рівня економіки, створюють умови для малого та середнього наукоємного і технологічного бізнесу. На регіональному рівні системоутворюючими складовими технопарків є промислові підприємства регіонів, наукові й академічні організації. Регіони з їхніми

науково-технологічними, фінансово-економічними, виробничими та соціальними можливостями відіграють особливо важливу роль у процесі переходу економіки на інноваційний шлях розвитку. Реалізація державної інноваційної політики на регіональному рівні спрямована на структурну перебудову економіки регіонів, завдяки якій забезпечується їх соціально-економічний розвиток, підвищується інноваційна активність підприємств та зростає інвестиційна привабливість. При будівництві технопарку потрібно враховувати особливості того чи іншого регіону, його базові умови для того, щоб технопарк успішно функціонував на його території. Формування регіональної інноваційної політики, яка була б здатна забезпечити реалізацію зазначених вище завдань, має базуватися на таких основних принципах [7]:

1. Системний підхід до формування регіональної інноваційної політики.

2. Створення регіональної інноваційної інфраструктури, що враховує специфіку територій, з наступною інтеграцією в єдину систему.

3. Узгодженість середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності регіонального та загальнодержавного рівнів (згідно із Законом України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні»).

4. Концентрація ресурсів на пріоритетних напрямках з чітким визначенням джерел фінансування.

Аналізуючи досвід світової практики щодо реалізації інноваційної політики можна, зробити висновок, що забезпечення інноваційного розвитку регіонів має здійснюватися за такими основними етапами [7]:

1. формування і законодавче забезпечення державної політики підтримки інноваційного розвитку регіонів;

2. формування ефективно діючої регіональної інноваційної інфраструктури;

3. розроблення програм інноваційного розвитку конкретних регіонів з урахуванням пріоритетних напрямів інноваційної діяльності регіонального рівня;

4. реалізація програм інноваційного розвитку регіонів з поточним корегуванням.

Технологічний парк може реалізувати як весь інноваційний процес, так і окремі його етапи. В той же час, він лише виявляє перспективні розробки і у процесі їхньої комерціалізації надає ученим, новаторам, винахідникам фінансову, юридичну, матеріально-технічну, консультативну й інформаційну підтримку. Технопарк не повинен займатися організацією масового виробництва, а лише доводити ідею до стадії створення дослідного зразка нового продукту або відпрацювання нової технології. Комплексне вирішення цих проблем дозволило б вирішити проблему завершення структурного реформування економіки, забезпечити захист прав власності інвесторів, який є ключовим елементом сприятливого інвестиційного клімату будь-якої держави і неодмінною передумовою реалізації його інноваційного потенціалу. Безпосередній вплив на інноваційну активність регіонів України справляють такі фактори, як загальний обсяг витрат за напрямками

інноваційної діяльності, внутрішні поточні витрати на наукові й науково-технічні роботи, кількість організацій, що виконують наукові та науково-технічні роботи, чисельність фахівців, зайнятих у науковій і науково-технічній сфері, у тому числі вищої кваліфікації, кількість вищих навчальних закладів I–IV рівнів акредитації.

Важливе значення для регіонального рівня має наявність відповідної інноваційної інфраструктури, за допомогою якої здійснюються фінансовий, інформаційний, консалтинговий, маркетинговий та інші види підтримки інноваційних процесів. Її складовими зазвичай є університети, наукові установи, підприємства, дослідницькі центри, органи регіонального управління, фінансові інститути, що дозволяє створити взаємозалежну сукупність відносин у системі: освіта – наукові дослідження та розробки – промислове виробництво – ринок. Законодавством України передбачене створення цілої мережі інноваційних структур: технопарків, технополісів, інноваційних бізнес-інкубаторів, інноваційних бірж, консалтингових, інжинірингових, маркетингових фірм, технологічних кластерів та інших інституцій.

Найбільше в Україні поширені технопарки, у рамках яких випускається близько 20% інноваційної продукції країни. Успішно інтегрувалися в економіку знань такі технопарки, як Інститут електрозварювання ім. Є. Патона, Інститут монокристалів, Київська політехніка та ін. Однак створення в регіонах системи інноваційних інститутів стримується як через названі вище причини макроекономічного характеру, так і власне факторами регіонального рівня. Серед таких причин найперше слід назвати брак фінансових ресурсів. Відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» асигнування на науку повинні становити 1,7% ВВП. Фактично протягом багатьох років цей середньорічний показник дорівнював лише 0,42% ВВП. Із місцевих бюджетів на інноваційну діяльність виділялися кошти тільки в Київській, Львівській, Миколаївській, Чернівецькій областях та в місті Києві. Основними джерелами фінансування інновацій залишаються власні кошти підприємств, питома вага яких сягає майже 80%. Незначну роль відіграють кредитні та інвестиційні ресурси (менш як 20%). Події останнього часу обумовили необхідність проведення жорсткої кредитно-грошової політики з боку Національного банку України, підвищення його дисконтної ставки, що призводить до подорожчання кредиту і зруженню цього джерела фінансування інновацій [6, с. 32].

Таким чином, як показують вищевказані дані, переважна більшість регіонів позбавлена власних коштів для фінансування інновацій. Рішення проблеми лежить у площині радикального реформування міждержавних відносин на основі фіскальної децентралізації, надання більшої автономії регіональному самоврядуванню. Така реформа повинна бути спрямована на збільшення доходів регіональних бюджетів шляхом перерозподілу фінансових ресурсів, посилення фіскальних повноважень регіонального управління. Децентралізація підвищить відповідальність регіональної влади, дозволить ефективніше

використовувати ресурси інноваційного розвитку.

Одним із важливих шляхів збільшення фінансових ресурсів для регіональних інновацій є залучення зовнішніх фінансових джерел. Такі фінансові інструменти, як гранти, позики, акціонерний капітал і непряма підтримка становлять базові елементи регіонального фінансового ланцюжка вартості (аналог глобального ланцюжка вартості). Кожний регіональний інноваційний проект або компанія, що його здійснює, вимагають специфічного рішення, яке залежить від індивідуальних зростаючих потреб і відповідної стадії інновацій. Головне – як для публічного, так і для приватного секторів у процесі забезпечення фінансовими ресурсами інноваційного розвитку – це скоординувати свою діяльність таким чином, щоб різні елементи цього ланцюга були взаємозалежними й ефективно взаємодіяли.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Досвід розвинутих країн свідчить про те, що принципово нових стимулів регіональному розвитку може надати впровадження таких механізмів впливу, що спрямовані на посилення наукової складової діяльності вищої освіти, в тому числі на розвиток університетської науки. Істотне розширення повноважень та економічних можливостей органів місцевого самоврядування у створенні регіональних інноваційних форм територіальної організації продуктивних сил дасть змогу активно впливати через економічні важелі на інноваційну спроможність регіонів з метою поступового виходу до інноваційного

вектора розвитку.

Оптимальним варіантом розвитку інноваційної складової в економіці країни буде створення мережі технопарків та територіальних центрів («полісів») зростання, сприяючих залученню приватного бізнесу у фінансування науково-дослідних розробок і процесу впровадження нових технологій у виробництво. Інноваційна діяльність повинна базуватися на ефективному використанні інтелектуального та промислового потенціалу регіонів, сприяти комерціалізації знань і технологій, а відповідно і становленню інноваційної інфраструктури, яка виступає як основне джерело впровадження високих технологій у виробничий процес.

В ході дослідження узагальнено основні проблеми формування та використанні інноваційного потенціалу регіону, проаналізовано фактори, що впливають на його формування, також досліджено оптимальні варіанти розвитку інноваційної складової економіки регіону.

Перспективи подальших досліджень у даній сфері обумовлені тим, що для країни, що ставить перед собою мету забезпечення економічного зростання, особливого значення набуває використання наявного інноваційного потенціалу регіонів. Вирішення даної проблеми потребує активізації наукових досліджень питань, пов'язаних з підвищенням якості використання інноваційного потенціалу регіону.

Дана тематика має перспективу подальших досліджень, оскільки наша область володіє достатнім науковим та ресурсним потенціалом для впровадження інновацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воронкова В. Г. Теоретичні засади управління інноваційним процесом в Україні / В. Г. Воронкова // Вісник Національного університету «Львівська політехніка. Проблеми економіки та управління», № 628. – 2008. – С. 417-423.
2. Геєць В. Інноваційні перспективи України: Монографія / В. Геєць, В. Семіноженко. – Х.: Константа, 2006. – 272 с.
3. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / За ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Федулової. – К.: «Основа», 2005. – С. 413-466.
4. Економічна оцінка державних пріоритетів технологічного розвитку / За ред. Ю. М. Бажала. – К.: Ін-т екон. прогноз, 2002. – С. 235.
5. Йохна М. Економіка і організація інноваційної діяльності: Навчальний посібник / М. Йохна, В. Стадник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 400 с.
6. Крупка М. І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України / М. І. Крупка. – Львів, 2001. – С. 31.
7. Регіональні перспективи розвитку технопарків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.raexpert.ru/researches/technopark/part4/>
8. Федоренко В. Г. Інвестиційні процеси в промисловості України: Монографія / В. Г. Федоренко. – К.: Науковий світ, 2001. – С. 75.
9. Федулова Л. Технологічний розвиток економіки / Л. Федулова // Економіка України. – 2006. – №6. – С. 7.

Паулик Алла Ярославовна

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ЭКОНОМИКИ РЕГИОНА

В современных условиях хозяйствования особое значение приобретает инновационная деятельность. Основой для осуществления инновационной деятельности является инновационный потенциал, как специфический многокомпонентный ресурс. Данная проблематика приобретает особое значение, ведь эффективное использование имеющегося инновационного потенциала влияет на конкурентоспособность региона, на уровень его социально-экономического развития и оказывает значительное влияние на экономику страны в

целом. Целью исследования является выявление основных факторов, оказывающих сдерживающее влияние на развитие инновационного потенциала. Результатами исследования является выделение перспективных направлений практического использования научного и технико-технологического потенциала региона. Теоретическую и практическую основу исследования составляет анализ научных работ зарубежных и отечественных ученых, которые изучали особенности организации и осуществления инновационной деятельности на региональном уровне, построение инновационной модели развития экономики. Особое внимание автор уделил исследованию перспективных направлений развития инновационного потенциала на основе использования инновационных структур. Подробно описываются элементы, формирующие инновационный потенциал региона, определены, каким образом инновационная активность региона влияет на его экономику. Именно поэтому возникает необходимость разработки и реализации комплексной инновационно-инвестиционной программы развития региона, которая бы предусматривала взаимосвязь технического и технологического перевооружения предприятий с решением проблем экономики страны в целом. Такой подход позволит через комплексный анализ экономической ситуации в регионе рассмотреть проблему инноваций с разных точек зрения: технологической, экологической, экономической, социальной, демографической, культурной, образовательной и других, а также дает возможность сбалансировать ресурсный и производственный потенциал районов и городов. Перспективы дальнейших исследований в данной сфере обусловлены тем, что для страны, которая ставит перед собой цель обеспечения экономического роста, особое значение приобретает использование имеющегося инновационного потенциала регионов. Решение данной проблемы требует активизации научных исследований вопросов, связанных с повышением качества использования инновационного потенциала региона. Данная тематика исследования имеет перспективу исследований, поскольку интерес ученых по исследованию очередной раз подтверждает актуальность этой проблематики.

Ключевые слова: инновация, инновационный потенциал, инновационный процесс, инновационная инфраструктура, венчурный капитал, финансовые ресурсы, инвестиционные ресурсы, инновационные структуры, технопарк, технополис, бизнес-инкубаторы.

Paulyk A.

PROBLEMS AND PROSPECTS OF REGIONAL ECONOMIC POTENTIAL OF INNOVATION

In the current economic conditions, special importance is innovation. The basis for the implementation of innovation is innovation potential, as a specific multi-resource. This problem is particularly important, because the effective use of existing innovative potential impact on the competitiveness of the region, the level of socio-economic development and makes a significant impact on the economy as a whole. The study aims to identify the key factors that exercise a restraining influence on the development of innovative potential. The results of the study is the identification of promising directions for the practical use of scientific, technical and technological potential. The theoretical and practical basis of research is the analysis of scientific works of foreign and domestic scholars have studied the features of the organization and implementation of innovation at the regional level, building an innovative model of economic development. Special attention is paid to research promising areas for innovation potential through the use of innovative structures. Described in detail elements form the innovative potential of the region, determined how innovative activity in the region affects its economy. That is why there is a need to develop and implement a comprehensive investment program innovation and development in the region that would provide interconnection technical and technological re-equipment of solving the problems of the economy as a whole. This approach will allow through a comprehensive analysis of the economic situation in the region to address the problem of innovation from different perspectives: technological, environmental, economic, social, demographic, cultural, educational and others, and also allows you to balance the resource and production potential of regions and cities. Prospects for further research in this area due to the fact that the country that aims to ensure economic growth, special importance is the use of existing innovative potential. Solving this problem requires intensification of research issues related to improving the quality of use of innovative potential. This research theme has intelligence perspective, as the interest of scientists from research once again confirms the relevance of this issue.

Key words: innovation, innovative potential, innovation process, innovation infrastructure, venture capital, financial resources, investment resources, innovative structure, technology park, technopolis, business incubators.

Одержано 09.04.2015 р.